

LEX UKRAJINA 6 & 7 – Legislativní změny a související systém sociálních dávek

Tereza Ibrahim
teibrahim@iom.int

Marcela Lubwika
mlubwika@iom.int

Lex Ukrajina 6 - Změny v oblasti státního humanitárního ubytování

Novela zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zásadní změna:

- **Státní humanitární ubytování po 1.9.2024 pouze na 90 dnů**

Státní humanitární ubytování od 1.9.2024

Bezplatné nouzové ubytování se nově bude poskytovat jen na 90 dnů od udělení první dočasné ochrany

Kategorie zranitelných osob pro poskytování nouzového ubytování už nebude relevantní – nově přicházejí o právo na bezplatné ubytování po 90 dnech i zranitelné osoby !

! K 31.8.2024 budou muset všechny osoby, které budou k tomuto datu v ubytování 90 dní a více ubytování opustit, nebo si jej začít hradit (po dohodě s provozovatelem ubytování) !

Státní humanitární ubytování a HuD

Pro setrvání v humanitárním ubytování momentálně stále platí, že musíte být v kategorii zranitelných osob a zároveň mít přiznanou humanitární dávku (vyšší než 0).

Pravidlo „jednou a dost“: pokud osoba ztratila nárok na humanitární dávku např. z důvodu příjmu, a tudíž i nárok na bezplatné ubytování, a poté se její situace změnila a znovu získala humanitární dávku, nemá již nárok na bezplatné ubytování

Započitatelné náklady na bydlení od 1.8.2024

Započitatelné náklady na bydlení v rámci humanitární dávky jsou od 1.8.2024 v této výši:

- **Zranitelné kategorie osob = 6000 Kč na osobu**
- **Ostatní osoby = 4000 Kč na osobu**
- Ve výpočtu HuD lze zohlednit maximálně **5 osob** (zranitelné osoby jsou zohledňovány přednostně)
- Na výši započitatelných nákladů na bydlení nemá vliv typ bydlení, tj. není rozdíl mezi bydlením v bytě (ať už evidovaném v Evidenci bytů a smluv, nebo ne) a ostatním typem bydlení (např. ubytovna)
- Ale! Na započitatelné náklady na bydlení **nemá nárok** osoba, která není zranitelná + nebydlí v bytě evidovaném v Evidenci bytů a smluv a zároveň není výdělečně činná nebo evidována na UP (evidence uchazečů o zaměstnání)

Započitatelné náklady na bydlení od 1.8.2024

Příklad:

Rodina žijící ve společné domácnosti má 6 členů - 2 pracující dospělí a 4 děti (6, 7, 12 a 14 let). Všichni jsou v ČR déle než 6 měsíců. Příjem rodiny je 30 000 Kč. Jaká bude výsledná humanitární dávka pro rodinu?

Započitatelné náklady na bydlení od 1.8.2024

Příklad:

Rodina žijící ve společné domácnosti má 6 členů - 2 pracující dospělí a 4 děti (6, 7, 12 a 14 let). Všichni jsou v ČR déle než 6 měsíců. Příjem rodiny je 30 000 Kč. Jaká bude výsledná humanitární dávka pro rodinu?

- *Náklady na živobytí: $3130 + 3130 + 4188 + 4188 + 3490 + 3490 = 21\ 616$*
- *Započitatelné náklady na bydlení: $4 * 6000 + 4000 = 28\ 000$*
- *HuD: $(21\ 616 + 28\ 000) - 30\ 000 = 19\ 616\ Kč$*

Pozn. Pokud zranitelná osoba stále využívá bezplatně státní humanitární ubytování, započitatelné náklady na bydlení = 0

Lex Ukrajina 7 – Návrh novely zákona č. 65/2022 Sb.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Další zdroj: frs.gov.cz

- Upravuje podmínky přechodu na a další náležitosti tzv. **zvláštního dlouhodobého pobytu (ZDP)**
 - Cíl: umožnit některým držitelům dočasné ochrany přechodu na dlouhodobý pobyt (tj. stabilnější pobytový status)
 - Stav: projednáno a schváleno vládou (12.6.2024), postoupeno k projednání v Poslanecké sněmovně ČR = možné změny!

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

- Pobytový status, který se ve věcech neupravených **LU7** řídí **zákonem o pobytu cizinců** (zákon č. 326/1999 Sb.) = obdobná práva a povinnosti jako dlouhodobý pobyt
- **Odlišnosti:**
 - Volný přístup na trh práce
 - Pobyt udělen na **5 let** (x 2 roky)
 - **Není povinnost** absolvovat adaptačně-integrační kurz
 - **Není nárok na nepojistné dávky** ze systému státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi (kromě MOP ✓)
 - **Není nárok** na rodné číslo

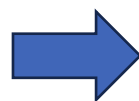
Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Podmínky ke splnění pro získání pobytu:

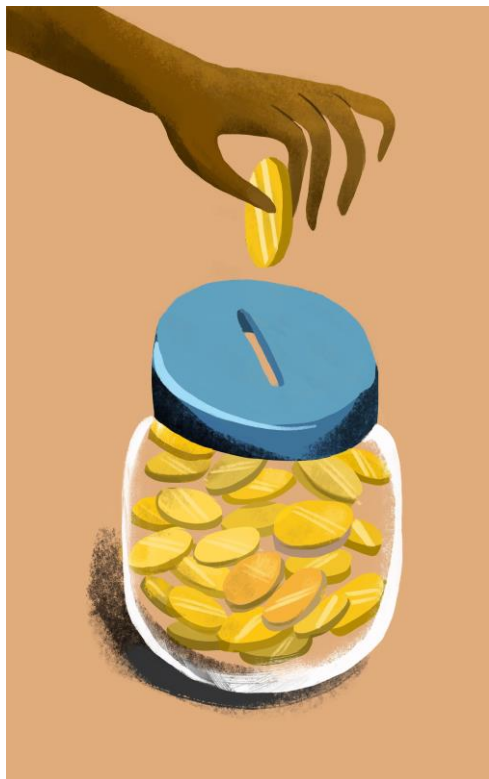

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

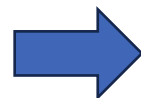
- **Tzv. Vyjádření zájmu** (elektronicky v rámci prodloužení dočasné ochrany)
- **Platný** cestovní doklad
- Řádné místo pobytu na území ČR
 - řádně nahlášeno na OAMP MV
- **Plnění školní docházky** u dětí v ČR (6-14 let)

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

- **Ekonomická nezávislost** = osoba má **určitý roční úhrnný příjem**
 - Za období + ve výši stanovené nařízením vlády
- Osoba je **poplatníkem daně z příjmu FO** (ze závislé činnosti/samostatné činnosti/z nájmu/z kapitálového majetku atd.)
- **Nezávislost na dávkovém systému** = osoba nebyla za stanovené období příjemcem humanitární dávky
 - Období bude stanoveno nařízením vlády

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

- Přihlášení k veřejnému zdravotnímu pojištění **nepřetržitě** po dobu min. **2 let** + bezdlužnost na pojistném na zdravotním pojištění
 - Podmínka 2 let **neplatí** pro osoby mladší 18 let
- Předchozí **pobyt na základě dočasné ochrany nepřetržitě v délce min. 2 roky**
 - **Neplatí** pro osoby mladší 18 let
- Trestní zachovalost (až před převzetím průkazu)
 - **Neplatí** pro osoby mladší 15 let

! Všechny společně registrované osoby musí splňovat podmínky, jinak platí, že podmínky nesplnila žádná z osob!

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Registrace:

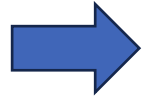

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Registrace:

- **Vyjádření zájmu** = v případě zájmu je potřeba tzv. vyjádřit zájem o ZDP **v rámci online registrace k prodloužení DO** (nutná elektronická identifikace - bankovní identita/NIA apod.)
 - > Zařazení na seznam zájemců (neveřejný)
 - > Posouzení podmínek **na základě údajů ze státních evidencí** (neprobíhá správní řízení)
 - > Vyjádření zájmu je platné **1 rok** (např. v lednu 2025 nesplňuje podmínky, v červnu 2025 už ano)

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

- Registrace k ZDP bude umožněna za předpokladu splnění podmínek
- V případě rodiny žijící ve společné domácnosti se bude přechod **posuzovat pro celou rodinu** = manželé + nezletilé děti (s DO) ve společné domácnosti **musí všichni vyjádřit zájem**

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Osoby ve společné domácnosti, které **musí** vyjádřit zájem společně:

- **manželé**/registrovaní partneři s DO (nebo oprávněný zástupce nezletilého dítěte, který má DO)
- jejich **nezletilé děti**

pozn. Každý z manželů vyjádří zájem jednotlivě + uvede druhého manžela ve své registraci + jeden z nich uvede nezletilé dítě

Osoby ve společné domácnosti, které **mohou** vyjádřit zájem společně:

- zletilé ale **nezaopatřené** děti,
- rodiče starší 65 let,
- rodiče bez ohledu na věk, kteří se o sebe nedokáží ze zdravotních důvodů sami postarat

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Příklady - Posuzují se osoby společně v rámci společné domácnosti?

*Rodina, manželka
a děti mají DO,
manžel má ZK*

*Nesezdaní partneři
s DO žijící ve
společné
domácnosti*

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Příklady - Budou se posuzovat společně v rámci společné domácnosti?

*Rodina, manželka
a děti mají DO,
manžel má ZK*

- Manžel nepatří do společné domácnosti, neposuzuje se společně s rodinou z důvodu jiného pobytového oprávnění

*Nesezdaní partneři
s DO žijící ve
společné
domácnosti*

- Druh a družka se neposuzují v rámci společné domácnosti, každý z partnerů bude vyjadřovat zájem a plnit podmínky samostatně

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Příklady - Bude osoba splňovat podmínky k ZDP?

*Jsem student,
nepracuji, ale mám
našetřeny značné
úspory*

*Pracuji na
částečný úvazek,
ale jsem zranitelná
osoba a pobírám
také HuD*

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

*Jsem student,
nepracuji, ale
mám našetřeny
značné úspory*

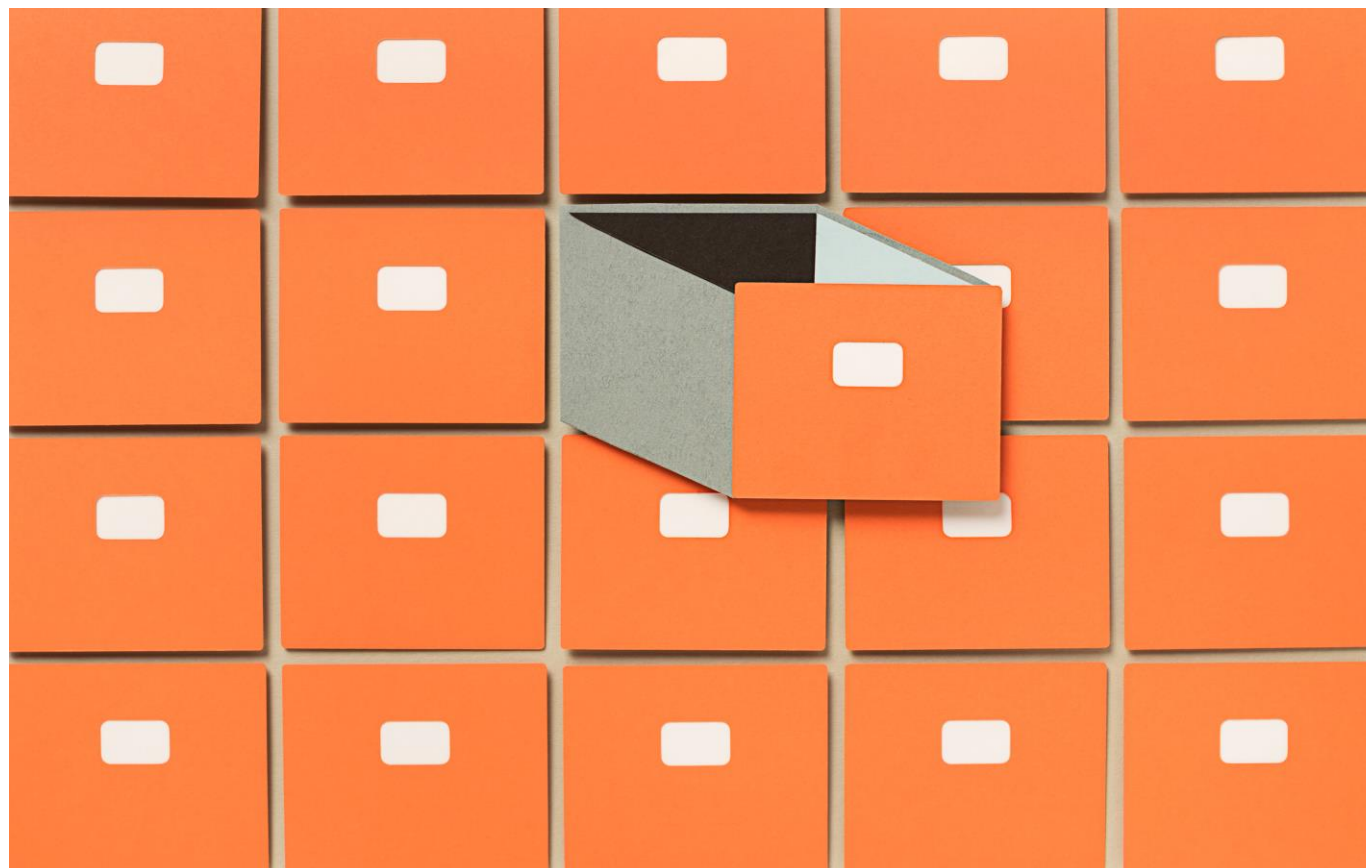
- Spíše ne, osoba musí mít pravidelný příjem a být plátcem daně z příjmu

*Pracuji na
částečný úvazek,
ale jsem
zranitelná osoba a
pobírám také HuD*

- Spíše ne, protože nepobírání dávky je jednou z podmínek, doporučuje se zůstat na DO

Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

Přechod na jiné pobytové statusy:

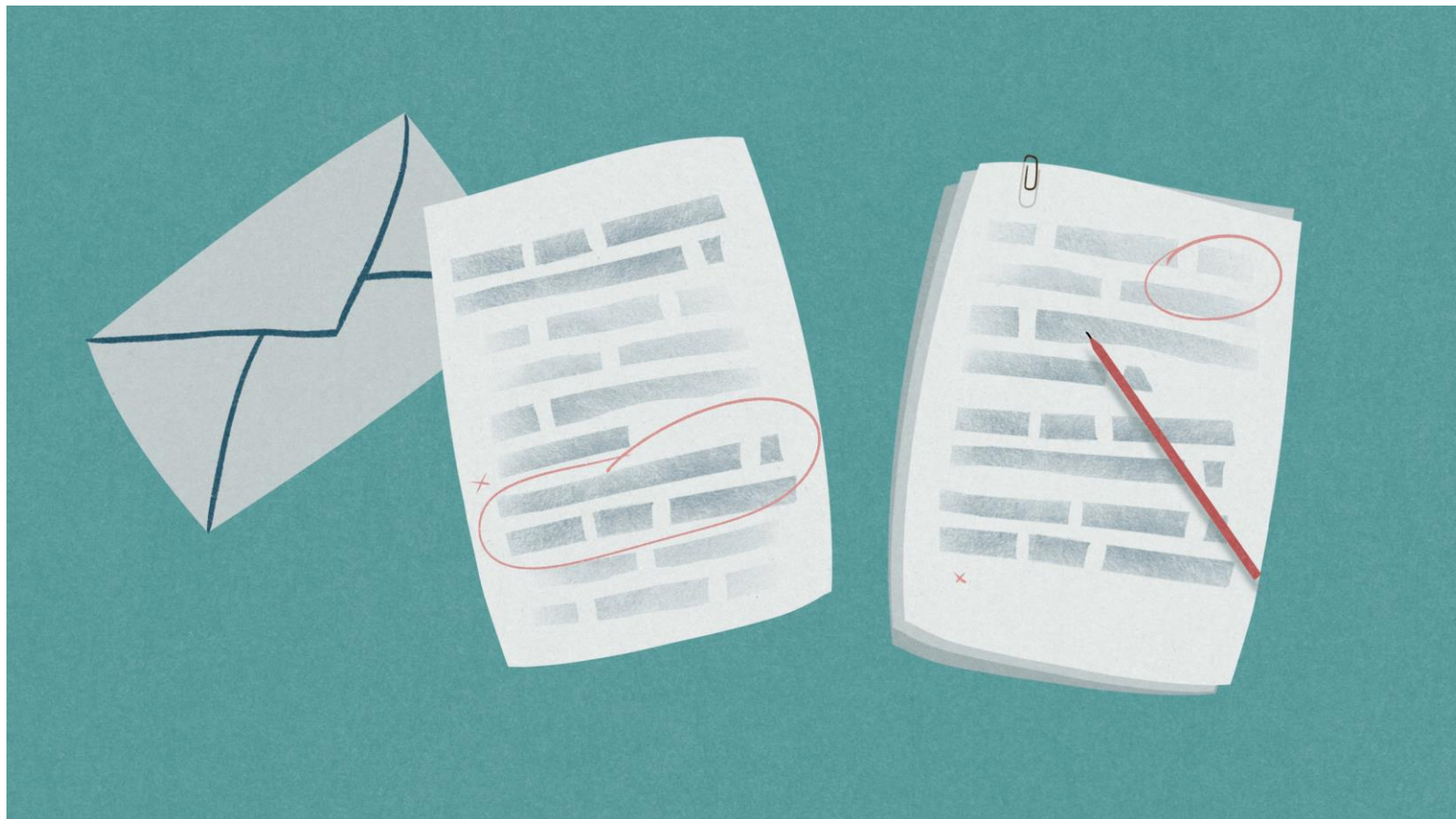
Lex Ukrajina 7 - Tzv. Zvláštní dlouhodobý pobyt

- Ze ZDP bude umožněna **změna účelu na dlouhodobý pobyt za účelem**
 - studia , společného soužití rodiny , vědeckého výzkumu
 - modrou kartu
 - + přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU
- Povolení k **trvalému pobytu** na území ČR
 - standardně po **5 letech** legálního pobytu v ČR
 - předchozí pobyt na **DO** se bude započítávat **jednou polovinou (!)**

Další komentáře

- Dočasná ochrana bude s největší pravděpodobností opět **prodloužena** (do 2026), situace držitelů víza strpění bude řešena až s prodloužením DO
- Zranitelné osoby by měly zůstat v rámci statusu dočasné ochrany
- Osoby se ZDP **nebudou** automaticky součástí veřejného zdravotního systému (DP nemá ochrannou funkci) - pouze např. pokud jsou zaměstnaní (hradí zaměstnavatel) atd.
 - Nezletilé osoby zůstanou ve veřejném zdravotním pojištění, ale **hradit pojistné za ně budou hradit zákonní zástupci**

Další změny předpokládané LU7

Výše příspěvku na živobytí v rámci HuD od 1.1.2025

Výše humanitární dávky (příspěvek na živobytí) pro kategorii osob se zdravotním postižením se zvyšuje o:

- **6 600 Kč (držitel DO do 18 let věku)**
- **4 400 Kč (držitel DO od 18 let věku)**

Příklad: Osoba se zdravotním postižením, 45 let: $4860 \cdot 1,5 + 4400 = 11\,690$ Kč

Veřejné zdravotní pojištění - zařazení mezi státní pojištěnce od 1.1.2025

Držitelé DO budou automaticky zařazeny mezi tzv. státní pojištěnce v rámci veřejného zdravotního pojištění po dobu **90 dnů** od obdržení první dočasné ochrany (~~x 150 dnů~~)

- **18 – 65 let** = nutno oznámit zdravotní pojišťovně, jak za ně bude hrazeno zdravotní pojištění po uplynutí této doby
- **Nadále státní pojištěnci** - děti do 18 let, studenti, osoby nad 65 let, osoby se zdravotním postižením, osoby celodenně pečující o nezaopatřené dítě ve věku do 7 let, resp. o dvě a více dětí do 15 let, osoby registrované na ÚP atp.

Pobytová oprávnění pro držitele dočasné ochrany a nárok na sociální dávky

Marcela Lubwika

mlubwika@iom.int

Sociální dávky v ČR

Zdroj: MS PowerPoint

Dávky sociálního zabezpečení v ČR - záchranná sociální síť

Dávky z pojištění (nemocenské,
důchodové)

Dávky státní sociální
podpory

Dávky pomoci v
hmotné nouzi

Dávky sociálního zabezpečení v ČR - záchranná sociální síť

- Dávky z nemocenského (nemocenské, otcovské, PPM, ošetřovné, dlouhodobé ošetřovné) a důchodového pojištění (starobní, invalidní, vdovský/vdovecký, sirotčí důchod) - závislé na zaměstnání a odvodech na nemocenské a důchodové pojištění
- Dávky státní sociální podpory - rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné
- Dávky pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí a mimořádná okamžitá pomoc

Nemocenské pojištění

- Nemocenské
- Ošetřovné
- Dlouhodobé ošetřovné
- Peněžitá pomoc v mateřství (Mateřská)
- Otcovské
- Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nemocenské pojištění

Pro všechny včetně osob s DO, kteří přispívali do systému nemocenského pojištění minimálně 12 měsíců v posledních 2 letech

V rámci zaměstnání
na HPP, DPP nad 10001Kč/měsíc, DPČ and 4001Kč/měsíc

DVZ je 60% z průměrné mzdy za posledních 12 měsíců, u
mateřské/otcovské 70%

U pracovní neschopnosti se pak DVZ zvyšuje s délkou trvání

Důchodové pojištění

- Starobní důchod
- Invalidní důchod
- Sirotčí důchod
- Vdovský/vdovecký důchod

Důchodové pojištění

Pro všechny (včetně osob s DO), kteří přispívali do důchodového pojištění (výdělečná činnost – zaměstnanci i OSVČ povinně) – musejí však být splněny další podmínky v rámci každé z dávek (doby pojištění)

Důchodové pojištění

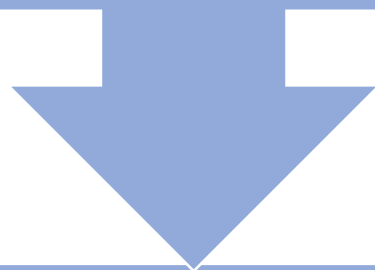
- Invalidní důchod -
 - do 22 let – 1 rok důchodového pojištění
 - mezi 22-24 – 2 roky
 - 24-26 – 3 roky
 - 26-28 – 4 roky
 - při věku nad 28 let – 5 let povinného důchodového pojištění
- Pokud důchodový věk (65 let) - minimálně 35 let důchodového pojištění
- Sirotčí a vdovský důchod - pokud dítě studuje, tak lze až do 26 let věku "dítěte"

Podpora dle zákona o zaměstnanosti

- Podpora v nezaměstnanosti
- Podpora při rekvalifikaci

Pro všechny, kteří se mohou evidovat jako uchazeči o zaměstnání (včetně osob s DO) a kteří, kromě jiného, přispívali alespoň 12 měsíců do důchodového pojištění v posledních dvou letech (výdělečná činnost)

Uznávání dob pojištění i výdělečné činnosti na Ukrajině dle Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení z dne 4.července 2001

Podpora dle zákona o zaměstnanosti

Uchazeč o zaměstnání - evidence uchazečů o zaměstnání na ÚP

- Uchazečem o zaměstnání může být fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště
- Bydlištěm se dle zákona 435/2004 Sb. Zákona o zaměstnanosti rozumí - trvalý pobyt, přechodný pobyt občana EU a RP EU s adresou v ČR, dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání (zaměstnanecká karta) a vysoce kvalifikovaného zaměstnání - modrá karta
- možnost žádat o podporu v nezaměstnanosti (při splnění podmínek)
- U osob v evidenci uchazečů o zaměstnání na ÚP hradí zdravotní pojištění většinou stát

Státní sociální podpora

- Příspěvek na bydlení
- Přídavek na dítě
- Rodičovský příspěvek
- Porodné
- Pohřebné

Státní sociální podpora

- Občané EU a rodinní příslušníci občanů EU při pobytu nad 3 měsíce (potvrzení o registraci)
- Občané třetích zemí při dlouhodobém pobytu nad 365 dnů (patrně nebude platit pro ZDP dle Lex Ukrajina 7)
- Přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné - testovaná dávka dle příjmů
- Rodičovský příspěvek a pohřebné - není nutné mít nízké příjmy

Státní sociální podpora

Držitelé DO nemají nárok na žádnou z dávek ze systému státní sociální podpory

Avšak například rodičovský příspěvek mohou čerpat manželé žen s DO, pokud jsou v ČR na jiný typ pobytu než DO (zam.karta, DP společné soužití, TP)

Ale RP se počítá do příjmů, tedy HuD by pak byla nižší

A stack of gold coins, with one tall stack in the center and several shorter stacks in front of it, all on a white reflective surface.

Pomoc v hmotné nouzi

- Příspěvek na živobytí
- Doplatek na bydlení
- Mimořádná okamžitá pomoc

Pomoc v hmotné nouzi

- Občané EU a rodinní příslušníci občanů EU při pobytu nad 3 měsíce (potvrzení o registraci)
- Občané třetích zemí při trvalém pobytu v ČR
- Podmínka bydliště v ČR u většiny dávek (u MOP není potřeba vždy)
- Nejdříve je potřeba žádat o dávky Státní sociální podpory a až poté, pokud nejsou příjmy dostatečné, tak o dávky Pomoci v hmotné nouzi
- Testované dávky - přiznání/nepřiznání závislé mimo jiné na výši příjmů osoby a společně posuzovaných osob

Pobytová oprávnění a nárok na dávky

Zdroj: usplash.com

Na jaké typy pobytů lze z dočasné ochrany přejít?

- Na **dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny** - sloučením s manželem/manželkou/rodičem s dlouhodobým pobytem, typicky zaměstnanecká karta
- Na **přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU** - sňatkem z občanem/kou zemí EU, například s občanem/nkou ČR
- Na **zvláštní dlouhodobý pobyt (ZDP)** bude pravděpodobně od poloviny 2025 (dle Lex Ukrajina 7)

Zdroj: usplash.com

Dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny

Dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny

- Dle zákona o pobytu cizinců 326/1999 Sb. § 42a - Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území
- Může žádat:
 - Manžel/manželka cizince s povoleným pobytem (např. Zaměstnaneckou kartou)
 - Nezletilé dítě cizince nebo dítě manžela/lky cizince s povoleným pobytem
 - Nebo nezletilé dítě, které dostal/a z rozhodnutí příslušného orgánu cizinec/ka s povoleným pobytem do náhradní rodinné péče nebo si jej osvojil/a
 - osamělý cizinec starší 65 let nebo bez ohledu na věk cizinec, který se o sebe nedokáže ze zdravotních důvodů sám postarat (vdovec/vdova, rozvedený/á), jde-li o sloučení rodiny s rodičem nebo dítětem s povoleným pobytem

Dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny

- Držitel **dlouhodobého pobytu** (například studium) **nebo trvalého**, na kterého se bude rodinný příslušník slučovat, musí být na území ČR minimálně 15 měsíců, při slučování manžela/lky oba manželé musejí mít minimálně 20 let
- Držitel **dlouhodobého pobytu za účelem zaměstnání** – tzv. **zaměstnanecké karty** na kterého se bude rodinný příslušník slučovat, musí být na území ČR minimálně 6 měsíců

Dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny

- Pokud žadatel o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny má **vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu**, musí v ČR pobývat minimálně 6 měsíců, aby mohl žádat o tento typ pobytu

Dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny

- Při dlouhodobém pobytu v ČR nad 365 dnů nárok na dávky systému státní sociální podpory - rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné
- Ze systému pomoci v hmotné nouzi při splnění podmínek Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)
- Volný vstup na trh práce
- Pokud výdělečně činný/á - zaměstnán/a, tak nárok na dávky nemocenského pojištění - mateřská, otcovská, ošetřovné, dlouhodobé ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, při splnění podmínek povinných dob pojištění nárok na dávky z důchodového pojištění (invalidní důchod, starobní důchod, sirotčí/vdovský/vdovecký důchod)
- Zdravotní pojištění
 - Pokud zaměstnán/a - veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
 - Pokud nepracuje - komerční, tedy platí si sám/a po celou délku pobytu
 - U dětí do 18 let veřejné zdravotní pojištění - ale hradí jej rodiče

Přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU

Zdroj: usplash.com

Přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU

- Tzv. blízký rodinný příslušník X vzdálený rodinný příslušník

Blízký rodinný příslušník:

- manžel nebo manželka,
- registrovaný partner nebo partnerka stejného pohlaví,
- rodič občana mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje,
- potomek (syn, dcera, vnuk, vnučka) občana Evropské unie mladší 21 let,
- potomek manžela či manželky občana Evropské unie mladší 21 let,
- potomek nebo předek (otec, matka, tchýně, tchán) občana Evropské unie, který je nebo bezprostředně před vstupem na území byl závislý na výživě nebo nutné péči (uspokojování základních potřeb) občana Evropské unie,
- potomek nebo předek manžela či manželky občana Evropské unie, který je nebo bezprostředně před vstupem na území byl závislý na výživě nebo nutné péči (uspokojování základních potřeb) občana Evropské unie.

Přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU

Vzdálený rodinný příslušník:

- ostatní příbuzní (například sestra, bratr, sestřenice, bratranec, teta kteří zároveň:
- jsou v zemi původu vyživováni tímto občanem, nebo
- jsou v zemi původu členy domácnosti tohoto občana, nebo
- vyžadují osobní péči tohoto občana z vážných zdravotních důvodů.
- druh nebo družka, pokud doloží trvalý partnerský vztah.

Zdroj: frs.gov.cz

Přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU

- Po 3 měsících, při splnění podmínek (některé dávky vyžadují nízké příjmy) nárok na dávky státní sociální podpory (rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné) i Pomoci v hmotné nouzi (doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí, mimořádná okamžitá pomoc) - prokazuje se, že osoba nemá nárok na dávky v jiném státě EU (takzvané těžiště zájmů - bydliště, pobyt s rodinou, ekonomická aktivita, atd...)
- Volný vstup na trh práce
- Pokud výdělečně činný/á - zaměstnán/a, tak nárok na dávky nemocenského pojištění - mateřská, otcovská, ošetřovné, dlouhodobé ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, při splnění podmínek i důchodového pojištění a podpory v nezaměstnanosti
- Zdravotní pojištění
 - Pokud zaměstnán/a - veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
 - Pokud nepracuje – a je závislý na péči EU osoby - vazba nezaopatřeného rodinného příslušníka EU na živitele, jinak nutnost prokázat těžiště zájmů v ČR - veřejné zdravotní pojištění v ČR jako OBZP - samoplátce
 - U dětí
 - pokud matka ČR- veřejné zdravotní pojištění do 18 let (popř. 26 let) hrazené českým státem
 - pokud matka EU ekonomicky aktivní – tak ve státě ekonomické aktivity, například ČR - vazba nezaopatřeného rodinného příslušníka EU na živitele

Zvláštní dlouhodobý pobyt - Lex Ukrajina 7

Nově projednávaná možnost zvláštního dlouhodobého pobytu pro UA uprchlíky s dočasnou ochranou

Návrh MV - na začátku legislativního procesu

Dlouhodobý pobyt na 5 let

Volný přístup na trh práce

Předpokládaná možnost přechodu od léta 2025

Zvláštní dlouhodobý pobyt - Lex Ukrajina 7

- Držitel ZDP **nebude** moci čerpat dávky ze systému státní sociální podpory - rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, porodné, pohřebné
- Pouze MOP ze systému Pomoci v hmotné nouzi
- A pojistné sociální dávky ze systému nemocenského pojištění - mateřská, otcovská, ošetřovné, dlouhodobé ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- Zdravotní pojištění
 - Pokud zaměstnán/a - veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
 - Pokud nepracuje - komerční, tedy platí si sám/a po celou délku pobytu
 - U dětí do 18 let veřejné zdravotní pojištění - ale hradí jej rodiče

POBYTOVÁ OPRAVNĚNÍ – NÁROK NA DÁVKY - PŘEHLED

	Zvláštní dlouhodobý pobyt	Dočasná ochrana	Přechodný pobyt RP EU	Sloučení rodiny	Trvalý pobyt
Délka pobytu	5 let, patrně od léta 2025	Akt. do 31. 3. 2025	5 let	1-2 roky	5 a více let
Právní úprava	Připravovaná novela zákona o DO Lex Ukrajina 7	Zákon o DO Lex Ukrajina	§ 87b ZPC, Lex Ukrajina	§ 42a ZPC, Lex Ukrajina	§ 42a ZPC, Připravovaná novela zákona o DO Lex Ukrajina 7
Nepojistné sociální dávky (Státní sociální podpora, Pomoc v hmotné nouzi)	Ne, pouze Mimořádná okamžitá pomoc ze systému Pomoci v hmotné nouzi	Ne, pouze Humanitární dávka (na úrovni Státní sociální podpory) a Mimořádná okamžitá pomoc ze systému Pomoci v hmotné nouzi	Ano, při pobytu nad 3 měsíce, pro dávky PVHN podmínka bydliště na území ČR	Ano, při pobytu nad 365 dnů nárok na dávky státní sociální podpory. PVHN pouze MOP.	Ano na dávky z obou systémů, PVHN podmínka bydliště na území ČR
Pojistné dávky (nemocenská, mateřská, otcovská, ošetrovné, invalidní důchod, vdovský/sirotčí/vdovecký, starobní atd...)	Pracující při splnění podmínek ano	Pracující při splnění podmínek ano	Pracující při splnění podmínek ano	Pracující při splnění podmínek ano	Pracující při splnění podmínek ano
Zdravotní pojištění	Pracující veřejné zdravotní pojištění, děti do 18 let veřejné ZP placené rodiči, ostatní komerční zdravotní pojištění	Veřejné zdravotní pojištění nyní 150 dnů zdarma. Od 1.1.2025 pouze na 90 dnů zdarma. Pak hrazené zaměstnavatelem, hrazené státem dle kategorií nezletilé evidence na ÚP, nezaopatřené dítě, pečující o dítě/děti, osoba s postižením, senioři, OBZP, OSVČ...	Pracující veřejné zdravotní pojištění, děti do 18 let či studující/ závislé osoby – osoby s postižením atd- veřejné ZP jako vazba nezaopatřeného rodinného příslušníka občana EU na živitele, ostatní prokázání těžiště zájmů v ČR - veřejné zdravotní pojištění jako OBZP	Pracující veřejné zdravotní pojištění, děti do 18 let veřejné ZP placené rodiči, ostatní komerční zdravotní pojištění	Veřejné zdravotní pojištění – hrazené zaměstnavatelem, hrazené státem dle kategorií evidence na ÚP, nezletilé nezaopatřené dítě, pečující o dítě/děti, osoba s postižením, senioři, OBZP, OSVČ...

Pozor: Seznam práv a povinností není úplný, nýbrž jen příkladný.

Kazuistiky

1

Dočasná ochrana- dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání (ZK)

Oleksandra

Oleksandra (28) má dočasnou ochranu v ČR a žije zde už skoro 2 roky. Má stabilní zaměstnání na HPP a zaměstnavatel je s ní spokojen. Aby si ji udržel, nabízí jí, že jí pomůže vyřídit zaměstnaneckou kartu, kterou bude mít na dva roky a bude mít stabilnější pobytové oprávnění.

Co je potřeba udělat ?

1

**Dočasná ochrana-
dlouhodobý pobyt za
účelem zaměstnání
(ZK)**

Oleksandra

**Držitelé dočasné ochrany v ČR nemohou žádat o
zaměstnaneckou kartu.**

Sofia

Sofia z Ukrajiny je těhotná v 7. měsíci, termín porodu má 15.9.2024. V únoru 2022 se v souvislosti s válkou na Ukrajině přestěhovala do ČR za manželem, který v ČR pracuje několik let na zaměstnaneckou kartu. Sofia jako držitelka dočasné ochrany měla volný vstup na trh práce a pracovala 8 měsíců ve firmě jako účetní, ale firma skončila a Sofia dostala k 31.7. výpověď. Má Sofia nárok na nějakou finanční pomoc od českého státu?

Sofia

Sofia přišla do ČR v únoru 2022 to je v souvislosti s válkou na Ukrajině = dočasná ochrana = účel pobytu není potřeba řešit

Po skončení zaměstnání je jako těhotná v ochranné lhůtě pro nárok na peněžitou pomoc v mateřství. Chybí jí 30 dnů do 9 odpracovaných měsíců pro nárok na PPM. Ochranná lhůta je max 180 dnů. Tedy o mateřskou si žádat **může** cca 6-8 týdnů před porodem, případně později.

Mateřskou může pobírat i manžel, ale nebude moct pracovat na stejné pozici pro stejného zaměstnavatele...

Na rodičovský příspěvek po porodu by měla nárok pouze pokud by si vyřídila žádost o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, jinak může o rodičovský příspěvek žádat její manžel s DP, protože je v ČR déle než 365 dnů.

Důležité odkazy

- [Zákon o pobytu cizinců 326/1999 Sb. Zákon o pobytu cizinců na území ČR \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Zákon o státní sociální podpoře 117/1995 Sb. Zákon o státní sociální podpoře \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Zákon o pomoci v hmotné nouzi 111/2006 Sb. Zákon o pomoci v hmotné nouzi \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Zákon o nemocenském pojištění 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Zákon o důchodovém pojištění 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Dlouhodobý pobyt web MVČR Dlouhodobý pobyt - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)
[Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny - frs.gov.cz](#)
- [Přechodný pobyt RP EU web MVČR Povolení k přechodnému pobytu rodinných příslušníků občanů Evropské unie - frs.gov.cz](#)
- [Zvláštní dlouhodobý pobyt Lex Ukrajina 7 Vláda schválila Lex Ukrajina 7. Ekonomicky soběstační uprchlíci z Ukrajiny budou moci získat dlouhodobý pobyt - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)
- [Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace](#)
- [Zákon o zaměstnanosti 435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [Zákon o důchodovém pojištění 155/1995 Sb. Zákon o důchodovém pojištění \(zakonyprolidi.cz\)](#)

Děkujeme za pozornost!

Otázky?

Tereza Ibrahim teibrahim@iom.int
Marcela Lubwika mlubwika@iom.int

See our work:

<https://czechia.iom.int/>

[@IOMPrague](https://twitter.com/IOMPrague)

[@IOMCzechia](https://www.facebook.com/IOMCzechia)

[@iom_czechia](https://www.instagram.com/iom_czechia)

[@showcase/iom-czechia](https://www.linkedin.com/showcase/iom-czechia)

[@iomczechia](https://www.telegram.com/@iomczechia)

[@IOMCzechia](https://www.youtube.com/@IOMCzechia)

[Podcast – Aby nebe nespadlo](#)